మగ జాతి నిర్మూలనం!

—రంగం

ముగ్గురు మహిళల్ని శ్రోతలుగా చేసుకొని ఉపన్యాసం ప్రారంభించింది నిర్మల.

"మగాళ్ళంతా ఒక్కటే—మోసగాళ్ళు, దగాకోర్లు, స్వార్థపరులు, పయోవంచకులు, గోముఖ వ్యాఘ్రాలు, పయో ముఖ విషకుంభాలు. వీళ్ళని నమ్మటానికి వీల్లేదు. తల్లి స్త్రీ. భార్య స్త్రీ. తోబుట్టువు స్త్రీ. కూతురు స్త్రీ. అయినా స్త్రీని ఒక వ్యక్తిగా గుర్తించగల వివేకం, గౌరవించగల సంస్కారం వీళ్ళకు ఉండవు. స్త్రీకూడా మనిషే అని, ఆమెకూ మనసు ఉంటుందని, ఇష్టానిష్టాలు, ఆలోచనలు, విచక్షణాజ్ఞానం —వగైరా లన్నీ తన లాగే ఉంటాయనీ ఏ పురుషుడూ అంగీకరించడు. స్త్రీకి స్వాతంత్ర్యం అక్కర్లేదని ఏనాడో ఒక మనువు—అతనూ మగాడేగా—శాసిస్తే తుచ తప్పకుండా పాటిస్తున్నాడీ నాటి మగాడు. మగాడికో నీతి. ఆడదానికింకో నీతి. ఒకే తప్పు చేసిన స్త్రీ పురుషులకు విధించే శిక్షలు వేరు. శ్రమను వెల కట్టడంలోకూడా ఈ వ్యత్యాసం తప్పకుండా కనిపిస్తుంది. స్త్రీ పురుషుల కూలి రేట్లలోని తేడాలే ఇందుకు చక్కని ఉదాహరణ."

నిర్మల రాజకీయవేత్త కాదు. కళాశాలోపన్యాసకురాలు కాదు. సంఘ సేవిక కాదు. మహిళామండలి అధ్యక్షురాలు కాదు. కార్యదర్శి కాదు. కనీసం సభ్యురాలైనా కాదు. ఆమె కేవలం ఒక స్త్రీ. మధ్యతరగతి గృహిణి. అంతే. ఉపన్యాసాలు ఇవ్వటం ఆమెకు వృత్తి కాదు. ప్రవృత్తీ కాదు. కొద్దిగా చదువుకుంది. కథల పుస్తకాలు, నవలలు, పత్రికలు తెగ చదువుతుంది. ఆదిలో కాలక్షేపానికి చదవటం ప్రారంభించింది. కాని, దినదినలా అది వ్యసనమై పోయింది. అడ్డమైన పుస్తకాలు అన్నీ చదువుతుంది కాని, అందులో కొన్ని మాత్రమే ఆమెను బాగా ఆకట్టుకుని, ఆలోచనలపై ప్రభావం చూపించి ప్రవర్తనలో మార్పు తెచ్చాయి. ఎప్పుడు, ఏ పుస్తకం, ఎలా ఆమెను వశపరుచుకుందో ఇదమిత్థంగా చెప్పటం కష్టం. కాని, పురుష ద్వేషం ఆమెలో ప్రవేశించి వేళ్ళు నాటుకుని, మహావృక్షమై ఊడలు దించుకుంది. సంసార సమస్యలుకూడా అందుకు కొంత దోహదం చేసి ఉండవచ్చు. ఆ ఊపులో ఆమె ఒక అర డజను కథలు, డజను వ్యాసాలు వ్రాసి పారేసిందికూడాను. కాని, వాటిని ప్రచురించే సాహసం ఏ పత్రికకూ లేకపోయింది. ఆమె రచనలను ప్రచురించ లేదు సరికదా, ఇతరుల రచనలను విమర్శిస్తూ ఆమె వ్రాసిన లేఖల్నికూడా ఏ పత్రికా ప్రచురించ లేదు. అదిగో, అప్పటినుంచే ఈ పద్ధతి—నలుగురు మహిళల్ని పోగు చేసి, చిన్న చిన్న ఉపన్యాసాల ద్వారా తన అభిప్రాయాలను వ్యక్తం చెయ్యటం ప్రారంభించింది.

"...కని పెంచిన తల్లి దండ్రుల్ని, పుట్టింటిని శాశ్వతంగా వదిలి, తనకు భార్యగా వచ్చిన స్త్రీకి ఎలాంటి స్థానాన్ని కల్పిస్తున్నాడు పురుషుడు? దాసిగా, మాతగా, సలహాదారుగా, పడకటింటి విలాసవతిగా తన అవసరాలకు రకరకాలుగా ఉపయోగించుకొంటున్నాడు. పైగా అవన్నీ భార్యా విధులని దేశ భాషలో సూత్రీకరించి, మానవ కాంతల్ని మభ్య పెడుతున్నాడు. ప్రేమిస్తాడు. మోహిస్తాడు. పోషిస్తాడు. వంశాభివృద్ధి చేసుకుంటాడు. కొండొకచో ఆదరిస్తాడు. మన్నిస్తాడు. గౌరవిస్తాడు. పూజిస్తాడు. ఆరాధిస్తాడు. ఏమైనా చేస్తాడు కాని తనతో సమానహోదానుమాత్రం అంగీకరించడు. అక్కడక్కడ సమానత్వం ఉన్నట్టు కనిపిస్తున్నా, అది భ్రమ మాత్రమే. ముఖ్యమైన అన్ని సందర్భాలలోనూ తుది నిర్ణయం మగాడిదే అవుతుంది."

ముగ్గురు శ్రోతలలోనూ ఇద్దరు పాత శ్రోతలు. ఈ ఉపన్యాసాలు వినీ వినీ మొహం మొత్తింది వాళ్ళకు. మొహమాటం కొద్దీ వింటున్నారే తప్ప, అంతగా ఆసక్తి లేదు వాళ్ళకు. మూడవ ఆమె విజయ. పూర్తి కొత్త శ్రోత. అంతకు ముందు రోజే ఎదురింట్లో దిగింది. నిర్మల ఉపన్యాసం ఆమెకు కొత్తగా, చిత్రంగా ఉంది. ఆసక్తిగా వినసాగింది. అది గ్రహించిన నిర్మల, విజయనే ప్రధాన శ్రోతగా గుర్తించి, కేవలం ఆమె కొరకే ఉన్నంత ప్రత్యేకంగా ఉత్సాహంలో మొహం పెట్టి ఉపన్యసించ సాగింది.

"... మగాడు ఆడదాన్ని దోపిడీ చేస్తున్నాడు. మగాడు సృష్టించిన నీతులు, రీతులు ఆడజాతిని యుగయుగాలుగా విలువ దోపిడీ చేస్తున్నాయి. కవులు, రచయితలు పాక్షిక బుద్ధితో పాతివ్రత్యానికి

[illegible] అనుకున్నా, పతివ్రతలా ఉండలేదా? [illegible] ఎన్ని పెళ్ళిళ్ళు చేసుకున్నా ప్రయోజనం ఏమిటి? [illegible] ఉన్నాడని, అతని [illegible] లేనంత మాత్రాన [illegible] మొగుడు. అతనిష్టప్రకారమే ఒక విధంగా [illegible]. [illegible] ఏ ఆడపిల్లా [illegible] లాంటి వాడికి భార్య కావాలని కోరుకోదు.''

నిర్మల భర్త సకల సుగుణాభిరాముడు. చదువుకున్న వాడు. ఉద్యోగం చేసి సంపాదిస్తున్నాడు. నిర్మలా [illegible] సేవ చేస్తాడు. [illegible] అవసరమైన సౌకర్యం చేస్తాడు. అంతవరకు ఎలాగో ఒకలా సరిపెట్టుకోగలిగింది నిర్మల. ఆ పైన ఆమె సరిపెట్టుకోలేక పోయింది, ఆమె ఆశల్ని దెబ్బతీసింది, అతని వ్యక్తిత్వానికి మకుటాయమాన మైనదీ అయిన మరో 'సుగుణం' ఉంది. తన అందం మీదా, స్త్రీత్వం మీదా ఎనలేని విశ్వాసం నిర్మలకు. ఆ రెండింటినీ నిర్లక్ష్యం చేసి, పై రుచులకోసం ప్రాకులాడసాగాడు ఆ పురుషోత్తముడు. ఎలా సహిస్తుంది ఆ స్త్రీ హృదయం?

"...తాగుబోతులు, తిరుగుబోతులు, జూదరులు అయిన మగాళ్ళు భార్యల్ని ఎంతగా బాధిస్తున్నారో, హింసిస్తున్నారో, నరక యాతనలు పెడుతున్నారో ఆ అనుభవించేవాడికే తెలియాలి. మగాడు పబ్లిక్‌గా వెలిపోయినా, అతనికి సాంఘిక పరమైన 'వెలి' లేదు. భర్త ఎంత నీతిమాలినవాడైనా భార్య త్రికరణ శుద్ధిగా తన విధులను నిర్వహించాలి. ఇదే సూత్రం భర్తకు వర్తించదు. తాగుబోతు భర్తలతో, జూదగొండి మగాళ్ళతో, తిరుగుబోతు మొగుళ్ళతో — చివరికి నపుంసకపురుషులతో కూడా సర్దుకుపోయి, రోజులు వెళ్ళమారుస్తున్న స్త్రీలు ఎందరో ఉన్నారు. కాని, భార్య లోపాన్ని సర్దుకుపోగల పురుషుడు ఒక్కడు కనిపించడు. లోపాన్ని సర్దుకోలేదు సరికదా, లేని లోపాన్ని — కేవలం అనుమానంతో — ఊహించి, ప్రవర్తించటానికి సిద్ధమౌతుంటాడు. సంతానహీనులైన దంపతులలో లోపం స్త్రీలో ఉన్నదని తేలినప్పుడు, నిర్దాక్షిణ్యంగా మరొక పెళ్ళికి సిద్ధపడుతున్నాడు పురుషుడు. అదేమిటంటే — సంతానంకోసం, వంశాభివృద్ధికోసం అంటున్నాడు. మరి, లోపం పురుషుడిలో ఉన్నప్పుడు స్త్రీ అంతటి సాహసం చెయ్యగలుగుతోందా? ...''

నిర్మల ఉపన్యాసం పూర్తి కాలేదు. ఆమె లాంటి ఉపన్యాసం ఎప్పుడూ పూర్తి కావటం అంటూ ఉండదు. శ్రోతలకు తీరికా, వినే ఓపికా ఉండాలి కానీ, ఎంతసేపైనా — రోజులు వారాలైనా సరే — ఉపన్యాసం కొనసాగించగలదు నిర్మల.

సాయంకాలం పనుల సమయం దగ్గరపడటంతో ముందుగా పాత శ్రోత లిద్దరూ లేచారు. తరవాత విజయ కూడా లేచింది.

"అప్పుడప్పుడు వస్తూ ఉండండి" అంది నిర్మల.

"అలాగే. మీరూ ఒక సారి మా ఇంటికి రండి" అని ఆహ్వానించింది విజయ.

"తప్పకుండా" అంది సంతోషంగా నిర్మల.

ఇంటికి వెళ్ళిన విజయ ఆ రోజంతా నిర్మల గురించే ఆలోచించసాగింది. అంతవరకు నిర్మలను గురించిన వివరాలు ఆమె కేమీ తెలియకపోయినా, పాత శ్రోతల్లో ఒకామె ఏదో మాటల్లో కొంత సమాచారం అందించింది. [illegible] నిర్మల [illegible]. ఆమె భర్త సంపాదనపరుడేకాని, తాగుబోతు. జూదగాడు. తిరుగుబోతు. ఆ కారణం చేత మానసికంగా దెబ్బతిన్నది నిర్మల. ఏదో పిచ్చి పిచ్చిగా మాట్లాడుతూ ఉంటుంది. అయినా, ప్రమాదకరమైన వ్యక్తి కాదు. ఇదీ సంగతి.

నిర్మల ఉపన్యాసం విజయను ఆకట్టుకున్న దనటంలో సందేహం లేదు. అందులోని కొన్ని అంశాలు ఆమెకు బాగా నచ్చాయి కూడా. అయితే నిర్మలవాదన పక్షపాతంగా సాగుతోంది. ఒక వైపు నుంచే చూసి, ఆలోచించి మాట్లాడుతోంది. ప్రతి నాణేనికీ రెండు వైపులు ఉన్నట్లే ప్రతి సమస్యకూ రెండో కోణమూ ఉంటాయి. పురుషుల్లో ఆమె అన్ని దుర్లక్షణాలు కలవాళ్ళు కొందరు ఉంటారు. అయినంత మాత్రాన పురుషులందరూ దుర్మార్గులు కారు. స్త్రీలలో మాత్రం దుర్మార్గులు ఉండరా? భార్యల్ని హింసించే భర్తలు ఉన్నట్లే భర్తల్ని వేధించే భార్యలూ ఉంటారు. కేవలం భార్యమూలంగా అశాంతికి నిలయాలైన కుటుంబాలు కొన్ని ఆమెకు తెలుసు. ఇళ్ళ దగ్గర భార్యల వేధింపులు పడలేక, ఇంటికన్న [illegible], ఎక్కడెక్కడో కాలక్షేపం చేసి, ఏ అర్ధరాత్రో ఇళ్ళకు చేరే పురుషులు ఎంతో మంది ఉన్నారు. అలా అని మొత్తం స్త్రీ జాతినే నిందించటం ఉచితమా? మంచి చెడులు జాతిగతమైన లక్షణాలు కావు. మంచివాళ్ళు, చెడువాళ్ళు స్త్రీలలోనూ ఉంటారు, పురుషులలోనూ ఉంటారు.

తన భర్త వ్యసనపరుడైనంత మాత్రాన లోకంలో భర్తలందరూ అలాంటివాళ్ళే కావాలని ఎక్కడ ఉంది? అలా ఉంటారని భావించటం ఆమె అజ్ఞానానికీ, అవివేకానికీ నిదర్శనం అవుతుంది.

'ఆమె [illegible] కాదు కాని ఇంతవరకు తనకు నాలాంటి అన్యోన్య దాంపత్యం ఒక్కటే కనిపించలేదా? కనీసం ఇప్పుడైనా మా దాంపత్యం చూసి తన అభిప్రాయం మార్చుకోదా?' అని అనుకోకుండా ఉండలేక పోయింది విజయ.

• • •

విజయ భర్త చంద్రశేఖరరావు ఎమ్.ఎ. పాసయి, గవర్నమెంటు కాలేజీలో అసిస్టెంటు లెక్చరర్‌గా పని చేస్తున్నాడు. వివాహానికి పూర్వం తమ కుటుంబంతో ఎట్టి విధమైన పరిచయం లేనివాడు. పెళ్ళి చూపుల్లో తనతో విడిగా మాట్లాడి, పైసా కట్నం తీసుకోకుండా పెళ్ళికి అంగీకారం తెలిపాడు. కట్నం లేకుండా పెళ్ళికి అంగీకరించటం అంటే ఇప్పట్లో సామాన్యమైన విషయం కాదు. తల్లిదండ్రులు నమ్మలేక పోయారు. బంధువులూ ఆశ్చర్య పోయారు. అంతటితో ఊరుకోక, దానికేదో బలవత్తరమైన కారణం ఉండే ఉంటుందని ఊహించి, అతనిలో లేని లోపాలను అన్వేషించడానికి విఫల ప్రయత్నాలు చేశారు. నిజం చెప్పవద్దూ — తనకూ ఆ అనుమానంగానే ఉండేది. పెళ్ళయిన తరవాత అది ఉత్త అనుమానమేనని తేలి పోయింది. కాగా, తన భర్త [illegible]వాది అనీ, ఆశయాలను ఆచరణలో పెట్టగల కార్యవాది అనీ తెలిసి, ఎంతగానో సంతోష పడింది. పురుషుల్లో పుణ్యపురుషులంటే ఇలాంటి వారే కాబోలనని సంతృప్తి పడింది.

వివాహ సందర్భంలో కూడా అనవసరమైన ఆడంబరాలనూ, అధికమైన ఖర్చుల్నీ వ్యతిరేకించా డతను. అది పిసినారి తనంగా భావించారు కొందరు పెద్ద మనుషులు. పిసినారి తనానికీ, పొదుపరితనా నికీ ఎంతో వ్యత్యాసం ఉంది. అవసరమైన చోట ఖర్చుకు వెనకాడేవాడు పిసినిగొట్టు. అనవసరమైన ఖర్చుల్ని అరికట్టేవాడు పొదుపరి. శేఖరం పొదు పరి మాత్రమే.

[illegible] జ్ఞానం గల ఇరువురు వ్యక్తుల సహజీవనంలో, రెండు మనస్తత్వాల సంఘర్షణలో అభిప్రాయ భేదాలు తలెత్తటం సహజం. అయితే, అభిప్రాయ భేదాలను పరిష్కరించుకోగల నేర్పు ఉండాలికాని, అలాంటి వెప్పుడూ అన్యోన్య దాంపత్యానికి అవరోధాలు కావు. యాంత్రిక

జీవితంలో అభిప్రాయ భేదాలు అణగారి పోతాయి. అరమరికలులేని ప్రశాంత అన్యోన్య దాంపత్యానికి పునాది అవుతుంది.

పెళ్ళి అయిన కొత్తలో ఒక నాటి సాయంత్రం కాలేజీ నుంచి వస్తూనే ఒక ఉత్తరం చేతికిచ్చి చదవమన్నాడు విజయను శేఖరం.

చదివి ఆశ్చర్య పోయింది విజయ.

రాధిక అనే అమ్మాయి శేఖరానికి వ్రాసిన ప్రేమలేఖ అది!

రాధిక అందగత్తెల కోవలోకే వస్తుంది. ఆ ఊళ్ళో ఒక ఉన్నతాధికారి కూతురు. శేఖరం పని చేస్తున్న కాలేజీలోనే బి.ఎ. చివరి సంవత్సరం చదువు తోంది. ఆ వివరాలు శేఖరం చెప్పాడు. రాధిక శేఖరాన్ని గాఢంగా ప్రేమిస్తున్నట్లు, పెళ్ళికి కూడా సిద్ధంగా ఉన్నట్లు, పెద్దల్ని ఒప్పించ గలనన్న నమ్మకంతో పాటు అవసరమైతే వాళ్ళను ఎదిరించగల ధైర్యం కూడా ఉన్నట్లు ఆమె ఉత్తరం చెప్తూంది.

అనుమానంగా ఉమాకాంతంగారు భార్య చేతికి ఇచ్చి, దాగిని అందించి, సమాధానం వ్రాయమన్నారు శేఖరం. ఏం వ్రాయాలో అనే చెప్పారు. 'శేఖరం యువకుడేకాని, వివాహితుడు. నీ విషయం ప్రశస్తమైనదేకాని, కాస్త అసాధ్యమైనది. దయచేసి మరోకర్ని వెతుక్కో.' అతని భార్యగా అంతకన్నా ఎక్కువ చెప్పలేను నేను." అన్నది విజయ.

తరవాత వివాహ బంధం ఉద్దేశ్యాన్ని గురించి, దాని ఆవశ్యకతని గురించి చాలాసేపు చర్చించుకున్నారు వాళ్ళు. వివాహం అనేది భార్యాభర్తలిద్దరికీ సంబంధించినది కాబట్టి, ఇద్దరూ గౌరవించాలి. ఒక స్త్రీకి ఒక పురుషుడు. ఒకపురుషుడికి ఒక స్త్రీ. ప్రతికూల శక్తిగా ఈ ఆదర్శాన్ని ఆచరించినప్పుడే వివాహ బంధం ఉద్దేశ్యం నెరవేరుతుంది. ఈ కట్టుబాటు ఒక్క స్త్రీలకే పరిమితం అనుకోవటం అన్యాయం. నైతికంగా పతనం చెందటానికి దేశ కాల పరిస్థితులు పురుషులకే ఎక్కువ అనుకూలంగా ఉన్నాయి. నిజమే. ఎక్కువమంది చెడిపోతున్నారు కూడా. ఒక ఆదర్శాన్ని ఆచరణలో పెట్టినప్పుడే దాని ఉపయోగం వ్యక్తిత్వం బయట పడేది కూడా అలాంటప్పుడే.

* * * *

సాయంత్రం ఆరు గంటలు కాకముందే ఇంటికి ప్రకారం ఇంటికి వచ్చేశాడు శేఖరం.

రెండవ రోజు మధ్యాహ్నం భోజన సమయంలో విజయ వాళ్ళ ఇంటికి వచ్చింది నిర్మల. సమ్మెంలో అడుగు పెడుతూనే—"నిన్న మీవారు చాలా పెందరాళే ఇంటికి వచ్చేసినట్లున్నారు?" అని ఆశ్చర్యంగా అడిగేసింది నిర్మల.

"నిత్యమూ అదే వేళకు వస్తుంటారు ఆయన. అయినా, అందులో విశేషం ఏముందని అలా అడుగుతున్నారు?"

నిర్మల దృష్టిలో భర్తలు పెందరాళే ఇంటికి రావటం అనేది ఎంతో విశేషమైన సంగతి. కాని, ఆమాట పైకి చెప్పలేదు కదా! "అబ్బో! ఇప్పటికే అనుకుంటున్నాను. అయినా, రోజూ ఆరు కాకముందే వచ్చేస్తారా?"

"ఒక్కోరోజు ఇంకా ముందుగానే వచ్చేస్తారు. ఎంతో అవసరమైన పని ఉంటేనే తప్ప ఆలస్యం చేయరు."

నమ్మలేక పోయింది నిర్మల. ఆమె భర్త అయితే—అనారోగ్యం చేసి బయట గడప లేని పరిస్థితిలో ఉన్నప్పుడే ఆరు గంటలకు ముందు ఇల్లు చేరేవాడు. మిగిలిన రోజుల్లో ఏ సమయంలో వస్తాడో ఆమెకే తెలియదు.

సభ్యత కాదని తెలిసి ఉండి—"మీ దాంపత్య జీవితం మీకు సంతృప్తికరంగా ఉందా?" అని ప్రశ్నించింది నిర్మల.

నిర్మల గురించి కొంచెం విని ఉండటం వల్ల ఆమె అంతర్యాన్ని అర్థం చేసుకో గలిగింది విజయ. అయినా, ఆమె ప్రశ్నకు సూటిగా సమాధానం చెప్పలేదు. "మీకు లేదా?" అని ఎదురు ప్రశ్న వేసింది. కన్నీళ్ళు వస్తున్నా నిర్మల మాట్లాడక పోయేసరికి విజయ అనే అంది: "సంతృప్తి అనేది వ్యక్తిగత మనస్తత్వం మీద ఆధార పడి ఉంటుంది."

"పరిస్థితుల్ని బట్టి కాదంటారా?" విజయను పూర్తిగా సమర్థించలేకపోయింది నిర్మల.

"పరిస్థితుల్ని బట్టి కూడా కొంత ఉంటుంది కాని, ఎలాంటి పరిస్థితుల్లో నైనా సంతృప్తి పొందగలిగే వాళ్ళు కొందరు ఉంటే, అనుకూల పరిస్థితుల్లో కూడా అసంతృప్తికి లోనయ్యే వాళ్ళు కొందరు ఉంటారు."

"దుర్వ్యసనాలకు బానిస అయిన పురుషుణ్ణి భర్తగా పొందిన స్త్రీ గురించి మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?"

"భర్తను సన్మార్గంలోకి మళ్ళించుకోవాలి."

"అసలు సాధ్యమా?"

"ప్రయత్నించటం ఆమె విధి."

"ఏ స్త్రీ మాత్రం అందుకు ప్రయత్నించదు?"

"ప్రయత్నించని వాళ్ళుండరనా మీ ఉద్దేశ్యం? సన్మార్గంలోకి మళ్ళించటానికి ప్రయత్నించక పోగా, మరింత చెడి పోవటానికి దోహద పడే స్త్రీలు ఉన్నారు!"

"మీ భ్రమ కాని, మగాళ్ళ బుద్ధులు మార్చటం బ్రహ్మతరం కాదు. మామూలుగా అసాధ్యం. నూటికో కోటికో ఒక చోట మారినట్లు కనిపించినా, అది శాశ్వతం కాదు. మగాళ్ళ బుద్ధులు కుక్కతోక లాంటివి."

నిర్మల వంక జాలిగా చూసింది విజయ. "వ్యక్తిగత మైన లోపాలను సర్వజనీనమైనవిగా భావించటం చాలా పొరపాటు. భర్తల్లో మంచివారే ఉండరంటారా?"

"భర్తల మంచితనాన్ని మీరే పొగడాలింక! అసలు భర్త అంటే అర్థం ఏమిటో తెలుసా మీకు? నిఘంటువులు చెప్పే అర్థం కాదు. మనం చెప్పుకో వలసిన అర్థం—బాధించువాడు, భోగించువాడు అని. ఎవరి సంగతో ఎందుకు? మీ ఆయన సంగతి చెప్పండి. ఎర్రగా బుర్రగా ఉన్న ఒక ఆడపిల్ల తారసపడితే మీ రింకా గుర్తుంటారా ఆయనకు? నిజం చెప్పండి!" అంటూ సూటిగా ప్రశ్నించింది నిర్మల.

వెంటనే రాధిక ప్రేమలేఖ సంగతి గుర్తుకొచ్చింది విజయకు. అలాంటివి ఒకటి కాదు, వంద నిదర్శనాలు చెప్పినా నమ్మే స్థితిలో లేదు నిర్మల. కాబట్టి చెప్పటం అనవసరం అనుకుంది విజయ. నిర్మలకు సమాధానంగా—"కొన్ని కొన్ని సత్యాలు ఒకరు చెబితే అర్థం కావు కొందరికి. స్వానుభవంలోనే తెలుస్తాయి. నా భర్త గురించి నేను ఏది చెప్పినా మీకు తుచ్ఛంగా తోచవచ్చు. లేదా, అతిశయోక్తిగా అనిపించ వచ్చు. కాబట్టి వ్యక్తిగతమైన విషయాల జోలికి పోవటం అనవసరం. అయితే ఒకటి మాత్రం రూఢిగా చెప్పగలను. దాంపత్య జీవితంలో సంతృప్తి అనేది పూర్తిగా మనస్తత్వం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ వివాహ వ్యవస్థ ఇంత పవిత్రంగా నిలిచింది. దాంపత్యంలో సంతృప్తి ఉండటం స్వాభావికం. కనుకనే అది లోపించిన వాళ్ళంటే మీరు ఇంతగా బాధపడుతున్నారు. అంతేకాదు మీరు ఊహించుకుంటున్నట్లుగా సర్వత్రా లోపించ లేదు. వ్యవస్థని బట్టి, వ్యక్తిగత ప్రవృత్తిని బట్టి అక్కడక్కడ జరుగుతుంది. అంతే!" అంది విజయ.

ప్రోత్సాహంగా ఉండిపోయింది నిర్మల. *